

Sigve Bøe som Orgasmussen («Kall meg Orgis!») i Ida Fredriksens kostymer til «Kjærlighet — ka e det?» på Hålogaland Teater.

Teater, poetisk og praktisk

TROMSØ — Hålogaland Teaters forrige forestilling het Nullpunkt og var det: et eksempel på hvordan politisk teater blir så innfiltrert i det dagsaktuelle at det mister perspektivet. Men skuespillerne på vårt nordligste, livsdyktige teater har vært snare til å reorientere seg. Nå presenterer de to nye og helt ulike forestillinger — den ene poetisk, den annen praktisk — men begge med positive fortegn: Teater som betyr noe.

Den poetiske forestillingen heter «Nordavindsvalsen». Den bygger over dikt av Arvid Hanssen som er kommet i samlingene «Vise i stoa», «Aresang», «Nordavindsvalsen», «Støvdains» og «Godt at gråmåsen sang». Senja-dikteren Hanssen har skrevet fort unna de siste åra og fått vel fortjent oppmerksomhet sørpå, i alle fall i denne avis. I sin anmeldelse av årets samling — «Støvdains» — beskriver Dagbladets Magne Lindholm «kjernen i diktene hans: Språkgliden med alle sine puslespill-effekter av rim, rytme, dissonanser og bokstavrim er gjennomstyret av solidaritet med den befolkning som ga dikteren det finstipede redskapet hans, dialekten. Hanssens solidaritet med småkårsfolk stikker dypere enn det er vanlig i norsk politisk litteratur. Han kommer ikke med proklamasjoner, men gjør den folkelige uttrykksmåten til sin egen. Og fordi han går så fullstendig inn i tradisjonen, vinner han frihet til å videreutvikle den».

□ □ □ Jeg har sitert en aktet kollega så langt fordi dette nettopp er blitt kjernen i Helge Jor-

dals forestilling også: folkelig forankring og kunstnerisk frihet. Og når Lindholm gir sin anmeldelse av «Aresang» overskriften «Når rimet blir en dansesko», er det som om han skulle sett «Nordavindsvalsen»: forestillingen danser.

Av Erik Pierstorff

Den har en letthet, en knapphet og en hurtighet som ligger i Arvid Hanssens form. Slik blir diktene tydeliggjort på scenen. Deres språklige form er vanskelig for en søring. Da jeg leste dem etterpå i manuskriptet, hadde jeg vanskeligere for å forstå dem enn da jeg så og hørte Eli Døseth, Thor-Inge Gullvåg og Kalle Øby framføre dem fra scenen.

Større ros tror jeg knapt jeg kan gi framførelsen av «Nordavindsvalsen».

□ □ □ Da jeg så den på den provisoriske scenen til HT i Tromsø, var ikke forestillingen helt ferdig ennå. Men meg forekom det uunnagelig at den vil finne den naturlige form som ligger latent i stoffet etter noen møter med sitt publikum. Og jeg understreker *sitt*. De begynte å spille den på Senja. Men de burde avslutte med å spille den sørpå: I en moderne teaterform bærer den levende bud fra en landsdel vi kjenner så dårlig her nede — de fleste av oss, da.

Dermed framholder jeg også det jeg anser som en prinsipielt viktig kvalitet ved «Nordavindsvalsen». Under en teaterkyndig hånd kan et lokalt stoff få teatral gyldighet og ny rekkevid-

de. Det er en viktig funksjon for en regional gruppe.

□ □ □ En annen viktig funksjon er selvfølgelig den praktisk-pedagogiske. Den oppfylles med forestillingen «Kjærlighet — ka e det?», iscenesatt av Sigmund Sæverud og skrevet av Helga Fehrman, Jürgen Flugge og Holger Franke. Forfatterne er fra den tyske ungdomsteatergruppen «Rote Grütze», og det er interessant at norske teatre begynner å få øynene opp for det tyske bruksteater for barn og ungdom — to andre teatre planlegger nå forestillinger som stammer fra Grips.

Kall det praktisk, kall det bruksteater — uten poesi fungerer selvfølgelig ikke det heller. Og dette, som har undertittelen «Et stykke om kjærlighet og seksualitet for folk i og etter puberteten», blir framført med humor, ironi og varme av Karin H. Haugen, Randi Koch, Sigve Bøe og John S. Kristensen. De viser alle de vanlige tingene som vi er for redde for å snakke om (og ikke bare når vi er i puberteten!), og framfor alt skurr det ned forventningspresset til seksuell vellykkethet som kanskje ligger under som et bortimot moralsk krav hos mye av den seksuelle opplysning — for ikke å snakke om porno's prestasjonskult! Så når Sigve Bøe til slutt åpenbarer seg som Orgasmussen, fjærkledd, skjønnere vi at han er en luftig venn som ikke lar seg fange med bastant teknikk.

□ □ □ «Kjærlighet» er en skoleforestilling. Selvfølgelig er det bra — bortsett fra at den da

knapt kan bli en familieforestilling hvor foreldre og barn kunne gå sammen. Og det er synd: Forestillingen handler dypest sett om å kunne snakke om tingene — om kommunikasjon, altså; og den viser også mangelen på kommunikasjon voksne og barn imellom, og hva den kan føre til. Fordi «Kjærlighet» er gøyalt teater både for yngre og eldre, burde den ha kunnet bygge bro.

Min glede over forestillingen ble delt av en ung lege i Tromsø som selv stiller med prevensjon, sosialopplysning og som også må sørge for abort til fjortenåringene. Ut fra hans synspunkt var det en nyttig forestilling, sa han; dog var vi enige om at «Kjærlighet» kunne gått enda sterkere ut mot seksualpresset de unge er utsatt for, der samleier kanskje ikke er en del av hverdagen for niendeklassinger, men vel av deres fester.

□ □ □ I både «Nordavindsvalsen» (Musikk: Per Chr. Hansen) og «Kjærlighet» (Musikk: Jan Arvid Johansen og Inge Kolsvik) inngår sang, bevegelse, dans og mime som en forutsetning for forestillingen. HT's musikalske standard er tradisjonelt høy; nå har gruppa også supplert seg med koreografen Nina Harte som har vært danseinstruktør og koreografisk assistent på begge forestillingene. Det synes.

Når vi nå har fått statlig utdannelse for koreografer og dansepedagoger, er det å håpe at andre teatergrupper og teatre også vil gi dem fast ansettelse til trening og instruksjon. De trengs.

Skal dikterne tas på alvor?

Så har da også Nina Karin Monsen blandet sin stemme i det reaksjonære hylet mot litteraturkritikken som fra tid til annen opplates i spaltene bortenfor. I en ilter artikkel 16. januar avviser hun premisene Nils M. Knutsen legger til grunn for sin grundige gjennomgåelse av Idar Kristiansens romanserie om den finske innvandringen til Norge, og benytter også anledningen til et lite sleivspark i retning av undertegnede på grunnlag av et eneste (!) uttrykk brukt i en artikkel for ca. et år siden: For kverulanten gjelder ingen foreldelsesfrist.

nonchalant måte. Og: Hungersnøden som ga støtet til den finske utvandringen til Norge, rammer også romanverkets hovedpersoner, uten at deres nødstilstand fremstilles eksistensielt troverdig. Begge disse punktene blir grundig dokumentert og diskutert i Knutsens første artikkel, og slett ikke, som Monsen hevder, med noen nedlatende

besservissen

oppbud av «tilfeldige fagskriterier» eller krav om at romanen skal være «populær vitenskap». Men det man må ha lov til å forlange av et diktverk, både som leser og som kritiker, er at fremstillingen er representativ for den virkelighet forfatteren foregir å ville skape.

Av Knut Faldbakken

Og dersom ambisjonen er å gi en realistisk rekonstruksjon av en bestemt folkegruppes skjebne i en historisk epoke, så blir hverken Historie, Geografi eller Sosiologi uvedkommende referanser. Å kreve et minimum av skapthet i en fortelling som foregir å være historisk/realistisk, er en måte å ta diktningen på alvor. At serios norsk litteraturkritikk slett ikke krever noen «vitenskapeliggjøring av diktningen» som Monsen er så redd for, skulle det være uønskelig å understreke, men la meg i farten nevne Dag Solstad som under enstemmig kritikerapplaus gjennom en ambisiøs romantrilogi har gitt sin høyest personlige tolkning av norsk historie fra 1937 frem til 1945, og det med innslag av ren opera der han hemningsløst (men ikke historieløst!) karikerer representantene for borgerskapet, innslag som han makter å smelte inn i verket litterære helhet. Det er altså den dikter-

riske vederheftighet kritikerne etterprøver, ikke den vitenskapelige.

Når det gjelder Monsens betraktninger omkring det «enestående og det mangfoldige» som bør være kunstens vesen, så synes jeg hun nærmer seg det rent diletantiske i sitt forsøk på å sette det subjektive og det objektive opp som motpolar i et todimensjonalt felt der det «subjektive» liksom skal representere kunsten og det skapende, og det «objektive» det ødeleggende krav om referanse til virkeligheten. Så enkelt er det nok ikke. De fleste som driver med skapende arbeid har vel erfart at det kreves en stor grad av objektivisering både av personlige erfaringer og av private holdninger til slike erfaringer, før resultatet kan bli kunstnerisk brukbart. Jeg synes også Monsen legger seg på en svært naiv og konvensjonell kunstopptatning når hun sammenligner den kreative prosess med en subjektivitetens elv som må få flyte fritt. Det er ikke alt som kommer rekende på ei fjøl nedover det vassdraget heller, og enten Monsen liker å høre det eller ikke, så blir en stor del av kritikerens jobb bestående i å drive renovasjonsarbeid langs bredden.

Kunst forholder seg alltid til virkeligheten, selv om den slett ikke alltid foregir å reproducere

virkeligheten. Og gjennom refleksjonen omkring dette forholdet, og den kreative konsekvens i demonstrasjonen av det, viser kunsten sin kvalitet. Å etterprøve intensjonen, kreve konsekvens og bevissthet av en forfatter når det gjelder disse tingene, er også å ta dikteren og diktningen på alvor. I motsetning til å la forfatteren bli sittende som en romantisk figur på elvebredden, overgitt subjektivitetens kast og strømdrag. For ikke det et diktet bilde vi trodde oss ferdige med?

Sukkerbrød og kaviar

Scene 7 viser «Sukkerbrød og kaviar» i morgen og søndag kl. 22. Lørdag og søndag kan barna være med i leke- og barneforestillingen «Fisken i vannet» av Comedievognen.

møte representanter for de ansatte og styret.

Det heter videre i en pressemelding at styret i forståelse med de ansatte vil invitere enkelte andre kandidater til også å møte representanter for de ansatte og styret, for man går videre i ansettelsesprosedyren.

Dette betyr at styret har andre kandidater i kikkerten enn de som har søkt, og at man er innstilt på å drive oppsøkende virksomhet. Egil Monn Iversens uttalelse til Dagbladet i forrige uke kunne tolkes i retning av at han var interessert i stillingen, hvis han fikk en henvendelse som ga uttrykk for at man ønsket ham. Pressemeldingen åpner for et slikt alternativ. Samt selvfølgelig andre.

DITTE CEDERSTRAND

Hvor hører du til - proletar?

Oversatt av Bernt Eggen

Et hovedverk av en av Danmarks største fortellere.

«Ditte Cederstrand har det hele, både privatlivsfæren og de offentlige slagsmål.»

John Chr. Jørgensen, Politiken

Kr. 87,-

10 ÅR
OKTOBER
1970-1980

ANNONSE

OPPROP

SOVJET UT AV AFGANISTAN

Kunstnere, slutt opp om kunstnerseksjonen i demonstrasjonstoget mot Sovjets innmarsj og krigføring i Afghanistan, torsdag 22/1-81.

Oppmøte kl. 17.30 på Youngstorget.
Arr.: Afganistankomiteen

Magne Rygh
Frans Widerberg
Anne Fenger
Alexander Schultz
Bjørn Carlsen
Skule Waksvik
Eva Langaas
Espen Jonsrud
Øyvind Astein
Victor Lind
Anders Kjær
Bente Winther-Larsen
Peter Lindbæk
Per Kjeve
Anne Nyutstumo
Terje Nordby
Anders Rogg
Berit Ohrvik
John Nyutstumo
Pål Finne
Tove Kristiansen
Ane Solum
Torun Calmeyer Ringen
Svein Hovden
Ingunn Rimestad
Lise Ferner
Elsa Kuale
Steinar Ofstad
Klaus Hagerup
Ola Bauer
Mari Osmundsen
Arnliot Eggen
Espen Haavardsholm
Gudmund Vinland

Sidseil Carlsen
Per Kleiva
Knut Jørgensen
Per Ung
Eli Silseth
Karen Bye
Bjørn Willy Mortensen
Willi Storn
Thor Sandborg
Arnannguag Høegh
Ingegerd Dillan
Bjørn Melbye Gulliksen
Helge Winther-Larsen
Marianne Krogness
Arne Garvang
Liv Aakervik
Kalle Fürst
Aune Birk Brunvold
Anita Rummelhoff
Anne Fiskaa
Kine Hellebust
Billy Johansson
Kine Aune
Kjersti Engebretsen
Ragni Kierulf
Lise Nordal
Indra Lorentzen
Lille-Bjørn Nilsen
Tove Nilsen
Tor Obrestad
Jon Sveinbjørn Jonsson
Wenche Krossøy
Erland Kiøsterud

Monn Iversen på Operaen?

Av BERNHARD ROSTAD

Operasjefstillingen i Oslo er fortsatt ettertraktest. 39 har søkt, det er en god del flere enn forrige gang. Og bare to er gjengangere fra da. Søkerne kommer fra nær sagt alle verdens kanter, og de aller fleste er navn som ikke fra før er kjent her i landet. Bare tre norske finner vi; ingen

Monn Iversen, ingen Winge, ingen Bækkelund. Hvis de da ikke skulle være blant de to som ikke ønsker at navnet offentliggjøres. Ragnar Ulfung derimot er på lista, som han fortalte Dagbladet på forhånd, og etter hva vi kan se er hans navn det klart best kjente. Uten at det i og for seg sier så mye på en liste der omtrent alle navn, er fremmedartede og ukjente.

Per E. Fosser, regissør som har laget flere fine oppsetninger på Operaen, er den andre norske søkeren, Edgar Midling heller den tredje. For øvrig søker Lennart Schultz, rektor for musikkskole i Sverige, og Jouko Saari, finsk dirigent. Ellers er det dirigenter, sangere, operadirektører, regissører fra 29 til 60 år, flertallet mellom 35 og 45. Her er bulgarere, amerikanere,

ungarere, briter, argentinere, japanesere, tyskere, sveitsere, franskmenn. Ja, det er visst utrykkelig menn, muligens én kvinne.

Som sagt, en lang liste som ikke sier mye.

Styret i operaen har i møte med de ansattes representanter drøftet den videre behandling av søknadene. Enkelte av søkerne vil bli plukket ut og invitert til å

BONANZA SUPERSKIP

Nå på hovedscenen på Det Norske Teateret!

Stykket foreligger i bokform under tittelen:

MATROS TORE SOLEM OG HANS SKIP

av Gunnar Bull Gundersen og Jon Michelet

Et spennende dramatisk arbeid og et krast innlegg i debatten om våre sjøfolks liv og sikkerhet.

Kr. 69,-

Gå til bokhandleren i dag ASCHEHOUG

- den nye action-serien

Fire toppthrillere spekket med spenning fra perm til perm:

Evelyn Anthony
GENERALENS ARV

Michael Bar-Zohar
DEN TREDJE SANNHET

Francis Clifford
MORDER MOT SIN VILJE

Duncan Kyle
OPERASJON ISKALOTT

19.50

ASCHEHOUG

JAN ERIK VOLD & TOM MARTINSEN
DIKT & FOTO
KALENDER 1981
Med månedlig almanakkoversikt
Kr. 58,-

FORFATTERFORLAGET

Dagens bok
i radio kl. 18.25

HENRIK GROTH

Rop i ørkenen

Omtale av Tim Greve

CAPPELEN